

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-10/12/KS

Warszawa, dnia 28 grudnia 2012 r.

DECYZJA RWA- 50/2012

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Millennium Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. z siedzibą w Warszawie

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę stosowaną przez Millennium Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna polegającą na stosowaniu we wzorach umownych postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, poprzez zawarcie postanowienia o treści:

„(...) Dane osobowe będą przetwarzane wyłącznie w celu należytego wywiązania się z umowy nabycia jednostek uczestnictwa oraz w celu wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów administratora danych lub osób trzecich, którym te dane są przekazywane, w szczególności w celu przekazywania informacji o produktach i usługach oferowanych przez administratora danych”,

co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 31 marca 2012 r.**

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Millennium Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. z siedzibą w Warszawie

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na Millennium Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie karę pieniężną w wysokości 9.900 zł (słownie: dziewięć tysięcy dziewięćset złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o którym jest mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

III. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

umarza się jako bezprzedmiotowe prowadzone przeciwko Millennium Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie postępowanie pod zarzutem stosowania określonej w art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych postanowienia o treści: „*Oszczędzający może zawrzeć Umowę wyłącznie osobiście*”, co mogło stanowić czyn nieuczciwej konkurencji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jednolity Dz. U. 2003 r. Nr 153, poz. 1503, ze zm.) oraz godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura UOKiK w Warszawie (dalej również: Prezes UOKiK, Prezes Urzędu) przeprowadził postępowanie wyjaśniające (znak RWA-401-1/11/ZT/AŻ) mające na celu kontrolę wzorców umów przedkładanych konsumentom do podpisu przez wybrane podmioty rynku finansowego oferujące produkty służące dobrowolnemu, dodatkowemu oszczędzaniu na przyszłą emeryturę.

W toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu wystąpił m.in. do Millennium Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej także: Millennium TFI, Spółka, Towarzystwo) o przesłanie stosowanych wzorców umownych przedkładanych konsumentom przy zawieraniu umów dotyczących indywidualnych kont emerytalnych.

W odpowiedzi na wezwanie Prezesa UOKiK, Towarzystwo przedstawiło *Umowę o prowadzenie Indywidualnych Kont Emerytalnych* oraz *Regulamin prowadzenia Indywidualnych Kont Emerytalnych w Funduszach Inwestycyjnych zarządzanych przez Millennium TFI S.A.* (obowiązujące od 1 kwietnia 2011 r.).

Analiza *Umowy o prowadzenie Indywidualnych Kont Emerytalnych* wykazała, iż Millennium TFI w stosunkach z konsumentami posługuje się wzorcem umownym zawierającym w swojej treści postanowienie w brzmieniu: „*(...) Dane osobowe będą przetwarzane wyłącznie w celu należytego nawiązania się z umowy nabycia jednostek uczestnictwa oraz w celu wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów administratora danych lub osób trzecich, którym te dane są przekazywane, w szczególności w celu przekazywania informacji o produktach i usługach oferowanych przez administratora danych*”

Prezes UOKiK uznał, że może ono stanowić niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm., dalej: k.c.), uznane prawomocnym wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji

i Konsumentów (dalej: SOKiK) za niedozwolone i wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. (dalej: rejestr niedozwolonych klauzul umownych, rejestr). Prezes Urzędu ocenił bowiem ww. klauzulę jako zbieżną z treścią następującego postanowienia wpisanego do rejestru pod numerem 1752: *„Zainteresowany wyraża zgodę na udostępnienie swoich danych osobowych oraz wyraża zgodę na przechowywanie, przetwarzanie, przekazywanie i wykorzystanie jego danych osobowych w celu przewidzianym umową, marketingowym i reklamowym przez pośrednika, wierzyciela i osoby trzecie. Pośrednik będzie postępować z danymi osobowymi zainteresowanego zgodnie z obowiązującymi przepisami a w szczególności zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych”* – postanowienie uznane przez SOKiK za niedozwolone w wyroku z dnia 5 września 2008 r. (sygn. akt XVII Amc 341/07).

W uzasadnieniu do przedmiotowego wyroku SOKiK wskazał, iż przedsiębiorca narzuca konsumentowi wyrażenie zgody na przetwarzanie jego danych osobowych do celów marketingowych, nie pozostawiając konsumentowi swobody na rzeczywiste wyrażenie zgody. Sąd zważył, iż umieszczenie we wzorcu umownym postanowienia stanowiącego jednocześnie zgodę na przetwarzanie danych osobowych sprawia, że zawarcie umowy uzależnione jest od wyrażenia zgody na przetwarzanie danych. Nie sposób bowiem, przy tak ukształtowanym wzorcu, nie wyrażając zgody na przetwarzanie danych zawrzeć umowy. W ocenie Sądu, powyższy zapis kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Prezes UOKiK uznał, że stanowisko wskazujące na bezprawność postanowienia stosowanego przez Towarzystwo należy oprzeć na tych samych argumentach, co zaprezentowane przez SOKiK w uzasadnieniu do ww. wyroku.

Prezes Urzędu ustalił również, iż w wykorzystywanym przez Millennium TFI wzorcu umownym *Regulamin prowadzenia Indywidualnych Kont Emerytalnych w Funduszach Inwestycyjnych zarządzanych przez Millennium TFI S.A.*, którym w obrocie konsumenckim posługuje się Spółka, znajduje się postanowienie o treści: *„Oszczędzający może zawrzeć Umowę wyłącznie osobiście”* (§ 3 ust. 2 Regulaminu).

Prezes UOKiK uznał, iż ww. postanowienie wyłączające możliwość działania przez pełnomocnika rodzi przypuszczenie naruszenia art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, który stanowi, iż czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

Wobec ustaleń dokonanych w postępowaniu wyjaśniającym postanowieniem z dnia 30 stycznia 2012 r. Prezes UOKiK wszczął postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez Millennium Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. z siedzibą w Warszawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

I. stosowaniu postanowienia wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kodeksu postępowania cywilnego poprzez zawarcie w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych postanowienia o treści: *„(...) Dane osobowe będą przetwarzane wyłącznie w celu należytego wywiązania się z umowy nabycia jednostek uczestnictwa oraz w celu wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów administratora danych lub osób trzecich, którym te dane są przekazywane, w szczególności w celu przekazywania*

informacji o produktach i usługach oferowanych przez administratora danych”, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

II. stosowaniu w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych postanowienia o treści: „*Oszczędzający może zawrzeć Umowę wyłącznie osobiście*”, co może stanowić czyn nieuczciwej konkurencji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji i może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Postanowieniem z dnia 30 stycznia 2012 r. Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów wybrane dokumenty i materiały uzyskane w toku ww. postępowania wyjaśniającego znak: RWA-401-1/11/ZT/AŻ.

Pismem z dnia 30 stycznia 2012 r. Towarzystwo zostało zawiadomione o wszczętym postępowaniu, jak również wezwane do udzielenia informacji i złożenia dokumentów w przedmiotowej sprawie.

W pismach z dnia 16 lutego 2012 r. oraz 20 czerwca 2012 r. Millennium TFI przedstawiło swoje stanowisko w sprawie.

W pierwszej kolejności Towarzystwo zanegowało tożsamość zakwestionowanej przez Prezesa UOKiK klauzuli o treści „*(...) Dane osobowe będą przetwarzane wyłącznie w celu należytego wywiązania się z umowy nabycia jednostek uczestnictwa oraz w celu wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów administratora danych lub osób trzecich, którym te dane są przekazywane, w szczególności w celu przekazywania informacji o produktach i usługach oferowanych przez administratora danych*” z postanowieniem uznanym prawomocnym wyrokiem SOKiK za niedozwolone i wpisany do rejestru niedozwolonych klauzul umownych pod numerem 1752. Zdaniem Spółki, treść zakazanego przez SOKiK postanowienia odnosi się do bezprawnego przekazywania danych osobowych w celach marketingowych pośrednikom i wierzycielom administratora. Natomiast postanowienie dotyczące przetwarzania danych osobowych, które zostało zamieszczone w *Umowie o prowadzenie Indywidualnych Kont Emerytalnych* dotyczy marketingu bezpośredniego a więc przekazywania informacji o produktach i usługach oferowanych przez administratora danych. Powyższe – w ocenie Towarzystwa – jest zgodne z brzmieniem art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jednolity Dz.U. 2002 r., Nr 101, poz. 926 ze zm.).

Niezależnie od powyższego Towarzystwo poinformowało, iż zmodyfikowało zakwestionowane przez Prezesa UOKiK postanowienie. Przedmiotowa zmiana weszła w życie z dniem 31 marca 2012 r.

W odniesieniu do drugiego zarzutu Spółka wyjaśniła, że zawarcie umowy o prowadzenie indywidualnego konta emerytalnego wiąże się nie tylko ze złożeniem stosownego oświadczenia woli uczestnika, ale także z obowiązkiem złożenia oświadczenia wiedzy w zakresie posiadania innych umów dotyczących IKE. Obowiązek ten wynika wprost z brzmienia art. 7 ustawy 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych (Dz. U. Nr 116, poz. 1205 ze zm.). W oświadczeniu tym oszczędzający potwierdza, że został pouczony o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Millennium TFI wskazało, iż brzmienie art. 95 § 1 Kodeksu cywilnego wyklucza dokonanie przez pełnomocnika czynności, gdy wynika to z właściwości tej czynności. Zdaniem Towarzystwa, właściwością czynności polegającej na złożeniu oświadczenia

o posiadaniu umowy o prowadzenie IKE i pouczeniu o odpowiedzialności karnej w tym zakresie jest konieczność złożenia oświadczenia osobiście. Zarówno prawo cywilne jak i karne nie przewidują możliwości popełnienia deliktu przez pełnomocnika.

Ponadto Towarzystwo wskazało, iż obowiązek osobistego stawiennictwa dotyczył wyłącznie faktu zawarcia umowy a nie sposobu jej dalszego wykonywania. W szczególności wszystkie inne czynności związane np. z dysponowaniem IKE (w tym dyspozycjami zakupu jednostek uczestnictwa danego funduszu inwestycyjnego), mogły być wykonywane przez pełnomocnika. Millennium TFI podkreśliło, iż warunek osobistego zawarcia umowy nie był nigdy kwestionowany ani przez konsumentów ani przez instytucje nadzorujące działalność Towarzystwa.

Niezależnie od powyższego Towarzystwo poinformowało, iż w dniu 17 lutego 2012 r. podjęło uchwałę w sprawie zmiany treści *Regulaminu prowadzenia Indywidualnych Kont Emerytalnych w Funduszach Inwestycyjnych zarządzanych przez Millennium TFI S.A.* poprzez wykreślenie zakwestionowanego przez Prezesa UOKiK postanowienia. Zmiana Regulaminu weszła w życie z dniem 17 lutego 2012 r.

Millennium TFI podniosło, iż jego zamiarem w żadnym wypadku nie było jakiegokolwiek ograniczenie uprawnień konsumentów i w praktyce takie ograniczenie nie miało miejsca.

Towarzystwo zostało zawiadomione pismem z dnia 7 grudnia 2012 r. o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy w siedzibie Delegatury UOKiK w Warszawie.

Strona niniejszego postępowania nie skorzystała z prawa do zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje

Millennium Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. z siedzibą w Warszawie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 00000145664 i prowadzi działalność m.in. polegającą na oferowaniu konsumentom produktów służących dobrowolnemu, dodatkowemu oszczędzaniu na przyszłą emeryturę.

Towarzystwo od 1 kwietnia 2011 r. do 30 marca 2012 r. przy zawieraniu z klientami, będącymi konsumentami w rozumieniu art. 22¹ kodeksu cywilnego, tj. osobami fizycznymi dokonującymi czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z ich działalnością zawodową lub gospodarczą, umów o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych posługiwało się wzorcem umownym w rozumieniu art. 384 kodeksu cywilnego, o nazwie *Umowa o prowadzenie Indywidualnych Kont Emerytalnych*, zawierającym postanowienie o treści: „(...) Dane osobowe będą przetwarzane wyłącznie w celu należytego wywiązania się z umowy nabycia jednostek uczestnictwa oraz w celu wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów administratora danych lub osób trzecich, którym te dane są przekazywane, w szczególności w celu przekazywania informacji o produktach i usługach oferowanych przez administratora danych”.

W rejestrze niedozwolonych klauzul umownych zamieszczono klauzulę o następującej treści: „Zainteresowany wyraża zgodę na udostępnienie swoich danych osobowych oraz wyraża zgodę na przechowywanie, przetwarzanie, przekazywanie i wykorzystanie jego danych osobowych w celu przewidzianym umową, marketingowym i reklamowym przez pośrednika, wierzyciela i osoby trzecie. Pośrednik będzie postępować z danymi osobowymi zainteresowanego zgodnie z obowiązującymi przepisami a w szczególności zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych” – postanowienie uznane przez SOKiK za niedozwolone w wyroku z dnia 5 września 2008 r. (sygn. akt XVII Amc 341/07) i wpisane do rejestru pod numerem 1752.

Prezes UOKiK ustalił, że Towarzystwo dokonało modyfikacji wzorca zawierającego zakwestionowane postanowienie. Wzorzec o nazwie *Umowa o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych* oznaczony jako *Formularz nr 9* daje swobodę konsumentowi decyzji co do wyrażenia zgody na przetwarzanie danych, bądź też odmowę wyrażenia owej zgody. Przedmiotowa zmiana weszła w życie z dniem 31 marca 2012 r.

Ponadto, Towarzystwo od 1 kwietnia 2011 r. do 16 lutego 2012 r. przy zawieraniu z klientami, będącymi konsumentami w rozumieniu art. 22¹ kodeksu cywilnego, umów o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych posługiwało się wzorcem umownym w rozumieniu art. 384 kodeksu cywilnego, o nazwie *Regulamin prowadzenia Indywidualnych Kont Emerytalnych w Funduszach Inwestycyjnych zarządzanych przez Millennium TFI S.A.*, zawierającym postanowienie o treści: „Oszczędzający może zawrzeć Umowę wyłącznie osobiście” (§ 3 ust. 2 Regulaminu);

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje

Naruszenie interesu publicznoprawnego

Podstawą zastosowania przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie stwierdzenie przez Prezesa UOKiK, iż w wyniku stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zagrożony został interes publicznoprawny. Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ustawa ta określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Przepis ten przesądza o przynależności niniejszej ustawy do dziedziny prawa publicznego, jak również o wyłączeniu możliwości podejmowania przez Prezesa Urzędu działań w celu ochrony interesów indywidualnych czy grupowych. W toku postępowania i przy wydawaniu decyzji Prezes Urzędu jest zatem rzecznikiem interesu publicznego. Rola ta wynika nie tylko z celu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, lecz również z jednej z naczelných zasad postępowania administracyjnego, tj. zasady uwzględniania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli, określonej w art. 7 k.p.a. Wobec

powyższego, wykazanie wystąpienia zagrożenia interesu publicznoprawnego w danej sprawie stanowi podstawową przesłankę warunkującą możliwość jej rozstrzygnięcia w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu, niniejsza sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami Millennium Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.. Należy przy tym zauważyć, że interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy, naruszenie zbiorowego interesu konsumentów stanowi jednocześnie naruszenie interesu publicznoprawnego. Wobec powyższego uzasadnione było podjęcie przez Prezesa Urzędu w niniejszej sprawie działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Naruszenie zakazu z art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Ust. 2 tego artykułu definiuje tę praktykę jako godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców.

Ustawodawca w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów podał przykładowe zachowania przedsiębiorców, które naruszają zbiorowe interesy konsumentów. Pierwszą z trzech pozycji otwartego katalogu zakazanych praktyk stanowi stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

W świetle powyższego, dane zachowanie może zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, gdy spełnione są równocześnie trzy przesłanki wyinterpretowane z art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy:

1. kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
2. zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności,
3. praktyka godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Ad 1. Strona postępowania (przedsiębiorca)

Zakaz naruszenia zbiorowych interesów konsumentów odnosi się do przedsiębiorców. Art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera legalną definicję przedsiębiorcy, zgodnie z którą pod tym pojęciem rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tj. Dz. U. 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.), a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą

działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt. 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 – na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Podmiot będący stroną niniejszego postępowania posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powołanego powyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, gdyż jest spółką wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą działalność gospodarczą we własnym imieniu. Tym samym oznacza to, iż zachowanie Millennium TFI podlega kontroli dokonywanej na podstawie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad 2. Bezprawność działań

Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (por. J. Szwaja (red.): Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Komentarz, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s. 117-118). Prezes Urzędu oceniając zachowanie Millennium TFI pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne. Zgodnie z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483) *źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.*

W przypadku praktyki opisanej w punkcie I.1 sentencji decyzji bezprawność działań przedsiębiorcy wynika bezpośrednio z naruszenia przepisu art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jak wskazał SOKiK w wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII Ama 51/03), w oparciu art. 24 ust. 2 można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustali się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. zatem wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowy zawierający postanowienia o treści już wpisanej do rejestru niedozwolonych postanowień umownych stanowi wystarczającą przesłankę do uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

Należy bowiem podnieść, iż stosowanie postanowienia, które po uznaniu go przez SOKiK za niedozwolone zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, jest prawnie zakazane. Prawomocny wyrok SOKiK wydany po przeprowadzeniu kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy, wskazujący treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazujący ich wykorzystywania ma od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru niedozwolonych klauzul umownych skutek wobec osób trzecich (art. 479⁴³ k.p.c.). Przepis tego artykułu rozszerza zatem

prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. *Artykuł ten dotyczy rozszerzonej prawomocności materialnoprawnej w znaczeniu podmiotowym. Chodzi o grupę przypadków takiej prawomocności, w których wyrok z powodu szczególnego charakteru przedmiotu procesu ma powagę rzeczy osądzonej dla wszystkich i przeciwko wszystkim. Przepis bowiem wyraźnie stanowi, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, wywołuje więc skutek erga omnes¹. Przepis art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii tych podmiotów. Lege non distinguente, wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który klauzulę wprowadził do swoich wzorców umów, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, posługującego się taką klauzulą w stosowanych przez siebie wzorcach umów. Należy zatem przyjąć, że wyrok SOKiK od chwili wpisania klauzuli do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK wywiera skutek względem wszystkich uczestników obrotu, co oznacza, że żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) jednoznacznie wskazał, iż stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Tym samym SN przesądził, iż stosowanie klauzuli tożsamej z klauzulą wpisaną do rejestru niedozwolonych klauzul umownych, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonych wpisaniem danej klauzuli do rejestru, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.*

Należy przy tym podkreślić, iż dla uznania, że klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażen, zmiana szyku zdania czy zastosowanie synonimów nie eliminuje abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia. By zaistniała możliwość uznania dwóch postanowień za tożsame wystarczy, by hipoteza zapisu kwestionowanego w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów mieściła się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. *Nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu, zamiar, cel jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, iż obie są tożsame* (wyrok SOKiK z dnia 25 maja 2005 r. sygn. akt XVII AmA 46/04). Stanowisko to znalazło również potwierdzenie w uchwale SN z dnia 13 lipca 2006 r., sygn. akt III SZP 3/06, w której Sąd ten argumentował, iż *stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru.*

Odnosząc powyższe uwagi do praktyki stwierdzonej w pkt. I sentencji decyzji należy zauważyć, co następuje:

Towarzystwo od 1 kwietnia 2011 r. do 30 marca 2012 r. przy zawieraniu z konsumentami umów o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych posługiwało się wzorcem umownym

¹ H. Ciepla, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. T. II, wydanie 3, s. 249.

w rozumieniu art. 384 kodeksu cywilnego, o nazwie *Umowa o prowadzenie Indywidualnych Kont Emerytalnych*, zawierającym postanowienie o treści:

„(...) Dane osobowe będą przetwarzane wyłącznie w celu należytego wywiązania się z umowy nabycia jednostek uczestnictwa oraz w celu wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów administratora danych lub osób trzecich, którym te dane są przekazywane, w szczególności w celu przekazywania informacji o produktach i usługach oferowanych przez administratora danych”.

W opinii Prezesa Urzędu, treść ww. postanowienia jest tożsama z treścią postanowienia, uznanego za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 5 września 2008 r., w sprawie o sygn. XVII AmC 341/07, wpisanego do rejestru niedozwolonych klauzul umownych pod numerem 1752, o treści:

Zainteresowany wyraża zgodę na udostępnienie swoich danych osobowych oraz wyraża zgodę na przechowywanie, przetwarzanie, przekazywanie i wykorzystanie jego danych osobowych w celu przewidzianym umową, marketingowym i reklamowym przez pośrednika, wierzyciela i osoby trzecie. Pośrednik będzie postępować z danymi osobowymi zainteresowanego zgodnie z obowiązującymi przepisami a w szczególności zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych.

W przedmiotowym wyroku Sąd oceniał ww. postanowienie łącznie z postanowieniem o treści: *Zainteresowany wyraża zgodę na udostępnienie swoich danych osobowych przekazanych pośrednikowi w celu opracowania niniejszej umowy. Dalej wyraża zgodę na przechowywanie i przetwarzanie jego danych osobowych oraz wykorzystywanie ich przez pośrednika lub osobę trzecią w celu składania ofert handlowych lub oferowania usług na czas nieokreślony zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych* (postanowienie uznane za niedozwolone ww. wyrokiem i wpisane do rejestru niedozwolonych klauzul umownych pod numerem 1763) z uwagi na fakt, że oba postanowienia umowne odnoszą się do ochrony danych osobowych konsumenta. W ocenie Sądu, postanowienia te kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. W obydwu postanowieniach, jak wskazuje SOKiK, konsument wyraża zgodę na wykorzystywanie jego danych również przez bliżej nieokreślone osoby trzecie w celach niekoniecznie związanych z przedmiotem umowy tu w celach reklamowych lub oferowania usług. Art. 23 ustawy o ochronie danych osobowych wskazuje zakres, w jakim dopuszczalne jest przetwarzanie danych osobowych. Zgoda na przetwarzanie danych osobowych w postaci oświadczenia woli musi zostać złożone świadomie, wyraźnie oraz co najważniejsze swobodnie. Poprzez umieszczenie powyższej zgody we wzorcu umownym, konsument nie miał szansy na swobodne udzielenie tej zgody. Konsument nie miał możliwości, aby wyrazić sprzeciw co do przetwarzania jego danych osobowych lub ograniczenia jego zakresu. Nadto z zapisów przywołanych klauzul umownych wynika, że zgoda na przetwarzanie danych osobowych obejmuje bliżej nieokreślone osoby trzecie.

W ocenie Prezesa Urzędu, postanowienie stosowane przez Towarzystwo, mimo różnic w treści, jest tożsame w skutkach ze wskazanym wyżej postanowieniem wpisanym do rejestru niedozwolonych klauzul umownych. Zarówno postanowienie stosowane przez Millennium TFI, jak i postanowienie z rejestru, pozbawia konsumenta rzeczywistej możliwości zadecydowania o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych przez osoby trzecie. Również użycie słowa

„w szczególności” daje daleko idące uprawnienie do wykorzystania danych przez administratora danych i osoby trzecie w celach bliżej nieokreślonych.

Podkreślić należy, iż Prezes Urzędu przyjmuje i podziela stanowisko Spółki, zgodnie z którym bez przetwarzania danych osobowych jej klientów, Towarzystwo nie może wykonywać swoich obowiązków wynikających ze zobowiązań umownych. Prezes UOKiK nie kwestionuje jednak sposobu wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych, jeżeli jest to konieczne do realizacji umowy. Przyznać należy, iż zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 3) ustawy o ochronie danych osobowych przetwarzanie danych osobowych we wskazanych powyżej okolicznościach jest dopuszczalne. Rozróżnić jednak należy przetwarzanie danych osobowych w celu realizacji umowy czy wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów (o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 5) i ust. 4 ww. ustawy) od przetwarzania tych danych przez odrębne podmioty w celach bliżej nieokreślonych kwestionowaną klauzulą. Należy jeszcze raz podkreślić, że konsument powinien mieć możliwość wyboru czy chce wyrazić zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych. Wpisanie takiej zgody pomiędzy inne postanowienia wzorca umownego, pozbawiając tym samym konsumenta możliwości wyrażenia bądź niewyrażenia zgody na przetwarzanie danych, narusza interesy konsumentów.

Wobec powyższego, porównywane klauzule należy uznać za tożsame.

Ad 3. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

Dla stwierdzenia przez Prezesa Urzędu stosowania przez przedsiębiorcę praktyki określonej w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest również wykazanie, iż w wyniku jej stosowania przez przedsiębiorcę naruszony lub zagrożony został zbiorowy interes konsumentów. Wskazać należy, iż ww. ustawa nie definiuje pojęcia „zbiorowy interes konsumentów”, a art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wskazuje jedynie, iż nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku – konsumentów.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów – wszystkich konsumentów będących lub mogących być klientami Spółki. Należy przy tym wskazać, że zdaniem Sądu Najwyższego wystarczające powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego

zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy [*vide*: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2008 r.; sygn. akt III SK 27/07].

Zgodnie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu – jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24 ustawy – wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, nakazującą zaniechanie jej stosowania. Z kolei w świetle art. 27 ust. 1 i 2 ww. ustawy, nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki; w przypadku takim Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. W toku postępowania Spółka dokonała zmiany wzorca umowy i wprowadziła ją w życie w dniu 31 marca 2012 r. Wobec tego należało orzec zaniechanie stosowania zarzucanej Spółce praktyki.

Wobec złożonego przez Towarzystwo zobowiązania, o którym mowa w art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zwrócić należy uwagę na treść tego przepisu, zgodnie z którym, przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie przepisu art. 24 ww. ustawy, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia ww. naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań. Zaznaczyć należy, iż zgodnie z brzmieniem art. 28 ust. 1 ustawy złożenie przez przedsiębiorcę zobowiązania do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom przepisu art. 24 ustawy stwarza po stronie Prezesa UOKiK jedynie możliwość, a nie obowiązek przyjęcia takiego zobowiązania i wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ww. ustawy. Na Spółkę jako przedsiębiorcę, a tym samym profesjonalnego uczestnika rynku nałożony jest obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności działania w kontekście obowiązujących przepisów prawa. Wskazać należy, iż Prezes UOKiK rozważył wniosek Spółki dotyczący wydania decyzji zobowiązującej, jednak ze względu na przedstawione powyżej okoliczności Prezes UOKiK uznał, iż w przedmiotowej sprawie nie jest zasadne wydanie decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Mając na uwadze, że zostały spełnione wszystkie przesłanki pozwalające uznać zachowanie przedsiębiorcy za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, jak również fakt zaprzestania większości z nich, orzeczono jak w pkt. I sentencji decyzji.

Ad II sentencji decyzji

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, w rozumieniu art. 24 ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Z powołanego wyżej przepisu wynika, że kara pieniężna ma charakter fakultatywny. Zatem o tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje Prezes UOKiK w ramach uznania administracyjnego. Zwrócić należy uwagę, iż przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary.

Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ww. ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu winien uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej, wymieniając w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy. Podkreślić należy, iż sankcja w postaci nałożenia kary może być na przedsiębiorcę nałożona niezależnie od tego, czy dopuścił się on naruszenia umyślnie, czy też nieumyślnie.

Biorąc pod uwagę, że przedmiot postępowania stanowiło naruszenie oparte o art. 24 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (tożsamość z klauzulami wpisanymi do rejestru klauzul niedozwolonych, Prezes Urzędu uznał nałożenie kary pieniężnej za uzasadnione.

Zdaniem Prezesa UOKiK, opisane w niniejszej decyzji działania podejmowane przez Spółkę w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej powinny być uwzględniać możliwość naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Zebrane wyjaśnienia i informacje mogą wskazywać na co najmniej nieumyślne działanie Spółki.

Pamiętać jednak należy, że na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa. Okolicznością przemawiającą za zastosowaniem wobec Spółki kary pieniężnej jest fakt, iż jako przedsiębiorca powinien mieć świadomość, że stosowanie klauzul uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru niedozwolonych klauzul umownych, jest bezprawne. Spółka winna zatem zdawać sobie sprawę z konieczności konstruowania wzorców umownych z uwzględnieniem przepisów art. 385¹ i nast. kodeksu cywilnego, jak również z potrzeby dostosowywania wykorzystywanych przez siebie wzorców umownych w taki sposób, by nie były tożsame z wpisami zamieszczanymi w rejestrze. Zauważyć przy tym należy, że rejestr postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone jest jawny, powszechnie dostępny, publikowany na stronie www.uokik.gov.pl. Abuzowność postanowień wpisanych do tego rejestru jest jednoznaczna, a zakaz stosowania w obrocie postanowień w nim zamieszczonych nie powinien budzić jakichkolwiek wątpliwości.

Przedsiębiorca winien również wiedzieć, że określając warunki umowne stosowane w obrocie konsumenckim nie może godzić w interesy swoich kontrahentów, a zatem nie może wprowadzać regulacji niezgodnych z przepisami powszechnie obowiązującymi.

Zgodnie z zeznaniem o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) przez podatnika podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), przychody Spółki w roku poprzedzającym wydanie niniejszej decyzji wyniosły [...]. Maksymalna wysokość kary mogła zatem wynieść ok. [...]

Oszacowanie wysokości kary przebiegało dwuetapowo. Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał bowiem oceny wagi stwierdzonego naruszeń i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszych ustaleń wysokości kary, a następnie – w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wysokość kary – dokonał gradacji ustalonej kwoty bazowej.

W powyższym kontekście wzięto pod uwagę, iż zarzucane praktyki polegały na stosowaniu niedozwolonego postanowienia umownego tożsamego w swoim celu i skutku z postanowieniem wpisanym do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu. W prowadzonym postępowaniu przypisano Spółce stosowanie jednego postanowienia niedozwolonego. Kwestionowane postanowienie z pkt. I sentencji decyzji narzuca konsumentowi wyrażenie zgody

na przetwarzanie jego danych osobowych nie pozostawiając konsumentowi swobody na rzeczywiste wyrażenie zgody.

Praktyka przypisana Spółce trwała od 1 kwietnia 2011 r. do 30 marca 2012 r.

Podsumowanie wagi stwierdzonego w punkcie I sentencji niniejszej decyzji naruszenia pozwoliło Prezesowi Urzędu na stwierdzenie, iż waga naruszenia wynikająca ze stosowania tego postanowienia niedozwolonego kształtuje się na poziomie [...] przychodu osiągniętego przez Spółkę w 2011 r. [...].

[...] W świetle powyższego za naruszenie stwierdzone w punkcie I sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu nałożył na przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości 9 900 zł (słownie: dziewięć tysięcy dziewięćset złotych), co stanowi [...] przychodu osiągniętego w 2011 r. i [...] kary maksymalnej.

Umorzenie postępowania pkt III sentencji decyzji

Zgodnie z art. 105 § 1 k.p.a., gdy postępowanie administracyjne z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Umorzenie postępowania na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości, mającej istotny wpływ na wynik sprawy. Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organami administracyjnymi. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) podniósł, że bezprzedmiotowość postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialnoprawnego, skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia.

Prezes Urzędu zarzucił Millennium TFI stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych postanowienia o treści: „*Oszczędzający może zawrzeć Umowę wyłącznie osobiście*”, co mogło w ocenie Prezesa Urzędu stanowić czyn nieuczciwej konkurencji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu bezprawność działania Towarzystwa mogła wynikać z naruszenia art. 3 ust. 1 ustawy z o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, który stanowi, iż czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

Po przeprowadzeniu, w toku postępowania administracyjnego, dalszej analizy materiału dowodowego w sprawie oraz na skutek udzielonych przez Spółkę obszernych wyjaśnień, należy

stwierdzić, iż stosowanie przez Millennium TFI zakwestionowanego postanowienia nie stanowi czynu nieuczciwej konkurencji, a co za tym idzie nie stanowi praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

W toku przeprowadzonego postępowania ustalono, że na obowiązek osobistego stawiennictwa dotyczył wyłącznie faktu zawarcia umowy o prowadzenie Indywidualnego Konta Emerytalnego a nie sposobu jej dalszego wykonywania. Wszystkie inne czynności związane z przedmiotową umową mogły być wykonywane przez pełnomocnika.

W ocenie Prezesa Urzędu, kwestionowane działanie Spółki, nie zakłóca uczciwych stosunków rynkowych. Przy ocenie niniejszej sprawy należy wziąć pod uwagę, iż ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji reguluje zarówno zwalczanie, jak i zapobieganie nieuczciwej konkurencji w działalności gospodarczej. Nie każde naruszenie prawa bądź dobrych obyczajów przez przedsiębiorcę będzie tożsame z popełnieniem przez niego czynu nieuczciwej konkurencji. Art. 3 omawianej ustawy znajduje zastosowanie wówczas, gdy naruszenie przepisów bądź dobrych obyczajów daje naruszającemu przewagę nad innymi osobami. Koniecznym jest więc aby działanie, które zarzuca się przedsiębiorcy w relacji do klientów naruszało dobre obyczaje zagrażające lub naruszające interesy klientów (konsumentów).

W omawianej sprawie wyłączenie możliwości zawarcia umowy o IKE przez pełnomocnika nie kwalifikuje się jako działanie naruszające dobre obyczaje w relacji do jego klientów (konsumentów) w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Należy zwrócić uwagę, iż taki wymóg – może natomiast stawiać Towarzystwo w gorszej sytuacji w stosunku do jego konkurentów – klient chcący zawrzeć umowę o IKE przez pełnomocnika skorzysta z usług innego podmiotu oferującego przedmiotową usługę.

W związku z powyższym należy uznać, iż stosowanie przez Millennium TFI postanowienia wyłączającego możliwość zawarcia przez pełnomocnika umowy IKE nie stanowi wystarczającej przesłanki do uznania działań Spółki za czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, a co za tym idzie naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Z tego względu konieczne stało się umorzenie w tym zakresie postępowania w trybie art. 105 § 1 k.p.a.

W związku z powyższym należało orzec jak w pkt. III sentencji decyzji.

Pouczenia

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie nr:

NBP O/O Warszawa 51101010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Dyrektor
Delegatury UOKiK w Warszawie

/podpis/

Otrzymują: